

Sarajevski otvoreni centar i Fondacija Friedrich Ebert BiH organizuju

TREĆI FEMINISTIČKI EKONOMSKI FORUM

Datum: **6.11.2020.**
Vrijeme: **12:00 – 15:00 sati**
Mjesto: **Zoom platforma**

Moderatorica programa: **Hana Sokolović**

Ovogodišnji FEF u fokus stavlja rodnu perspektivu pandemije COVID-19. Da bi uvođenje rodne perspektive u javni diskurs o pandemiji bilo moguće, neophodno je razumjeti da društvene promjene nisu rodno neutralne i da proizvode različite posljedice po žene i muškarce u našem društvu.

Cilj Foruma je analizirati načine na koji trenutna pandemija doprinosi produbljivanju rodne nejednakosti u oblasti zdravlja, obrazovanja, produktivnog i reproduktivnog rada i nasilja u porodici te na osnovu diskusije sa učesnicima i učesnicama dati konkretne preporuke kako bi buduće odluke kriznih štabova i drugih institucija bile pravednije i efikasnije.

Ključna pitanja na koja ćemo se osvrnuti tokom diskusije:

- Kako se pandemija odrazila na navedene oblasti?
- Kakve je posljedice ostavila na naše živote?
- Ko je snosio najveći teret krize?
- Zašto je važno govoriti o ovim temama iz rodne perspektive?

Molimo Vas da svoje učešće potvrdite putem maila: amina@soc.ba najkasnije do 04.11. 2020. Broj učesnika_ca je ograničen.

AGENDA

- 12:00^h - 12:10^h **Otvaranje i pozdravna obraćanja**
Sarajevski Otvoreni Centar
Fondacija Friedrich Ebert BiH
- 12:10^h - 12:30^h **Uvodno izlaganje**
COVID-19 rodna perspektiva
Sanela Bašić
- 12:30^h - 14:30^h **Nasilje u porodici u doba pandemija**
Moderatorica: Nikolina Grbić Pavlović
- Moderatorica: Delila Hasanbegović
- Tržište rada u doba pandemije**
Moderatorica: Alina Trkulja
- Obrazovanje u doba pandemije**
Moderatorica: Kristina Ljevak
- 14:10^h – 15:00^h **Zaključci i preporuke**

 SARAJEVSKI
OTVORENI
CENTAR

**FRIEDRICH
EBERT
STIFTUNG**

Sarajevski otvoreni centar i Fondacija Friedrich Ebert BiH organizuju

TREĆI FEMINISTIČKI EKONOMSKI FORUM

Datum: **6.11.2020.**
Vrijeme: **12:00 – 15:00 sati**
Mjesto: **Zoom platforma**

I. tema razgovora

ZDRAVSTVO

Pandemija koronavirusa dodatno je osvijetlila sve manjkavosti bosanskohercegovačkog društva i nefunkcionisanja njegovih institucija. Dvoipomjesečni *lockdown* čijih su se pravila građani/ke disciplinovano pridržavali nije poslužio kao vrijeme za razvijanje učinkovite strategije za borbu protiv koronavirusa nego je bio „kupljeno vrijeme“ u kojem je spriječen intenzivan priliv pacijenata/tica u medicinske ustanove, u prvom redu u Univerzitetski klinički centar Sarajevo.

Danas, sedam mjeseci kasnije, „put pacijenta“ jednaka je nepoznanica kao i u drugoj polovini marta.

Redovni specijalistički liječnički pregledi se odvijaju preko medicinskih sestara kao posrednica između ljekara/ki i pacijenata/tica pod uslovom da uopšte dođete do njih, odnosno da imate tu „sreću“ da pripadate nekoj od rizičnih, u ovom slučaju privilegovanih grupa.

O preventivnim pregledima u ovim okolnostima izlišno je govoriti. COVID 19 nerijetko je shvaćen kao prilika da se struka ne bavi drugim bolestima, pored činjenice da se neadekvatno bavi njim.

Posljedice po mentalno zdravlje koje će pandemijski uslovi donijeti nisu tema političkih agendi.

Govoriti o pandemiji koronavirusa iz rodne perspektive u kontekstu Bosne i Hercegovine važno je najmanje iz dva razloga, zbog žena medicinskih radnica koje su brojnije u medicinskim ustanovama i koje su bile i još uvijek su na prvoj liniji borbe te zbog posljedica po reproduktivno zdravlje do kojih izostanak redovnih ili blagovremenih pregleda može dovesti.

TREĆI FEMINISTIČKI EKONOMSKI FORUM

Datum: **6.11.2020.**
Vrijeme: **12:00 – 15:00**
Mjesto: **Zoom platforma**

II. tema razgovora

TRŽIŠTE RADA

Po izbijanju pandemije COVID-19, globalne procjene ukazuju da bi jedna od posljedica mogla biti da će 200 miliona ljudi izgubiti posao. Iz ove pandemije očigledno je da posljedice prirodnih i društvenih preokreta nisu rodno neutralne, već da proizvode specifične nepovoljne posljedice za žene. Već možemo vidjeti da je mnogo *ženskih lica* ove pandemije te da se produbljuju postojeće rodne nejednakosti u privatnoj i javnoj sferi života.

Za BiH trenutno nemamo konkretnih podataka o posljedicama na tržište rada i nezaposlenost, već samo uopćene procjene (dijelom zbog činjenice da se situacija mijenjala iz dana u dan). Ono što jeste sigurno je da je djelimična ili potpuna obustava ekonomske aktivnosti uzrokovala porast nezaposlenosti. U Federaciji BiH za četiri tjedna više od 20.000 osoba ostalo je bez posla.¹

U Srbiji, npr. pandemija COVID-19 i preventivne mjere koje su uslijedile više su pogodile žene nego muškarce na tržištu rada, pri čemu je sedam procenata zaposlenih žena izgubilo posao ili otišlo na prinudni odmor, u poređenju sa četiri procenta zaposlenih muškaraca, kako govore podaci iz analize o posljedicama koronavirusa na ekonomsko osnaživanje žena i muškaraca.²

Upravo žene omogućuju društvenu reprodukciju kroz svoje različite društvene uloge i pozicije – zdravstvene radnice, učiteljice/ nastavnice/ profesorice, socijalne radnice, radnice u trgovini i uslužnim djelatnostima, majke itd, a politike i mjere za ublažavanje ekonomskih posljedica pandemije u BiH nisu ni na koji način kreirane na osnovu potreba radnika_ca niti su rodno odgovorne.

¹ Izvor: <https://istinomjer.ba/broj-radnika-koji-su-ostali-bez-posla-u-fbih-manji-je-od-30-000/>

² Analizu proveli Populacioni fond Ujedinjenih nacija (UNFPA) i UN Women, izvor: <https://www.masina.rs/?p=15280&fbclid=IwAR3hmojBU-6mEzvWbtRh4FFivX-Tck5vD3yeLAGloPAyQHfuYUxwAcVL7p0>

Sarajevski otvoreni centar i Fondacija Friedrich Ebert BiH organizuju

TREĆI FEMINISTIČKI EKONOMSKI FORUM

Datum: **6.11.2020.**
Vrijeme: **12:00 – 15:00**
Mjesto: **Zoom platforma**

III. tema razgovora

NASILJE U PORODICI

Nasilje u porodici je jedan od oblika rodno zasnovanog nasilja, odnosno nasilja zasnovanog na polu. Rodno zasnovano nasilje je globalni fenomen koji najčešće pogađa žene i djevojčice širom planete, u svim državama i kulturama, bez obzira na društveno uređenje, religiju, vrijednosti i stavove. Preko milion oboljelih od koronavirusa širom svijeta, preko 200 hiljada koji se oporavljaju, te nešto više od 50.000 preminulih samo po sebi predstavlja značajan problem u svim državama svijeta. Naročito je zabrinjavajuća činjenica da je uz donošenje mjera suzbijanja prevencije koronavirusa i zatvaranja granica, zabilježen i porast nasilja u porodici. Mnogi mediji širom svijeta zabilježili su drastične slučajeve nasilja u porodicama i o tome izvještavali tokom teških perioda izolacije i drugih mjera predviđenih u periodu pandemije. Mjerama su se nastojali spasiti životi potencijalnih žrtava koronavirusa, dok su se njima, s druge strane, ugrožavale žene i djeca naročito u slučajevima porodičnog nasilja.

Kao jedan od značajnih izazova današnjeg društva u cijeloj Evropskoj uniji, a svakako i u Bosni i Hercegovini, nasilje u porodici u doba pandemije koronavirusom (COVID 19) kao problem ovog istraživanja, potrebno je detaljnije analizirati koristeći različite naučne metode i tehnike.

Sarajevski otvoreni centar i Fondacija Friedrich Ebert BiH organizuju

TREĆI FEMINISTIČKI EKONOMSKI FORUM

Datum: **6.11.2020.**
Vrijeme: **12:00 – 15:00**
Mjesto: **Zoom platforma**

IV. tema razgovora

OBRAZOVANJE

U Bosni i Hercegovini, obrazovanje je bilo i jeste pod pritiskom mnoštva izazova, kako za radnice i radnike u obrazovanju, tako i za djecu. Danas, u jeku pandemije, pritisak je veći no ikad. Prisilan prelazak na online način rada doveo je do ogromnog pritiska na radnice i radnike u obrazovanju da sami iznesu promjene i osiguraju kvalitetno obrazovanje u teškim novim uslovima, uz malo ili ni malo uglavnom zakašnjele podrške od nadležnih institucija. Usljed toga što je obrazovanje u našem društvu tradicionalno „ženski posao“ pa su radnice u obrazovanju većinom žene, teret rada u školi pod novim okolnostima uveliko nose upravo one. I za učenice i učenike, ali i roditeljice/starateljice/hraniteljice sa druge strane ekrana, nove okolnosti donijele su i dodatne izazove. Te retureproduktivnog rada kod kuće dodana je i podrška obrazovanju djece, posebno u porodicama gdje su djeca manja, nesamostalna. S druge strane u tijelima koja donose odluke najmanje je žena i pri donošenju javnih politika ova se perspektiva rijetko uzima u obzir. Sve to pokazuje da društvene promjene nikad nisu rodnoneutralne. Stoga rodna perspektiva nužno mora biti uključena u sve odluke koje se u vezi pandemije i obrazovanja donose.